Ч. 156 Субота 15 (27) Липня 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лише франковані

Рукописи звертають ся лише на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостввах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Бесїда пос. Вахнянина

о упадку рільництва і нуждї нашого селяньства, виголошена в Палатї послів підчас дебати буджетової.

(Конець.)

Селянин з нужди став веґетариянином. У него страва не лиш без всякої омасти але нераз навіть і без соли. В наслідок того селяньство нидїє від поколїня на поколїнє. Власність грунтова так задовжена, що на одного господаря сїльского припадає 60 зр. Земля вихоплюєсь з рук рільника а переходить в посїданє капіталу, котрий не господарить. Коли би Галичину продано на лїцитациї, а гроші з тої продажи роздїлено між мешканцїв на рівні части, то припало би на кождого чоловіка загалом 13 зр. Безпосередні і посередні тягари з всіми додатками краєвими, повітовими і громадскими, з оплатами конкуренцийними, дійшли вже до такої степени, що поодинока людина єсть оподаткована річно що найменше на 10 зр. Дрібний селянин віддає державі пяту часть свого чистого доходу. Господарка рільна єсть майже передпотопна, получена з найбільшим марнованєм часу і сил робучих а з найменшим доходом. Цїна збіжа установлює ся льокальними рінґами збіжевими і спекуляциями біржи збіжевої. Зиск припадає лиш купцеви, що посередничить. Реґуляциї рік і мельорациї не можна предпринимати в ширшім розмірі, бо не ма на се материяльних средств. А при тім треба углядїти ще обставину, від котрої много зависить.

Наш край стоїть так дуже під впливом специяльного вельми несталого скрайного клїмату континентального, що господарка рільна Галичини формально рівнає ся грі в лютерию. Три послїдні роки слотливі принесли нам три плохі жнива, а сегорічна посуха по зимі обильній в снїг принесла 70 процентову страту в озимих засївах у всхідній Галичинї. Сіль і тютюн змонополізовані, одинокі продукти промислові краю, нафта і спірітус, обложені найвисшими податками. Відносини мешкальні дрібного селянина суть нужденні. Бідолашна темна хата під стріхою не опалює ся; вязанка соломи служить за постїль. Дїти ходять не лиш босо, але й наго. Коротко сказавши, дрібний хлїбороб єсть вже зруйнований.

І длятого не дивуйтесь, мої Панове, коли ми, посли галицкі, завсїгди напирали на се, щоби на рільничі інтереси звертано більшу увагу, анїж се тут доси бувало.

А тепер під конець най менї буде вільно звернути увагу правительства ще на одну прикру появу. Львівска ґазета урядова помістила в числї з 13 липня статию, котрої не можна поминути мовчки. Єсть то оклик перестороги для еміґрантів до Бразилиї, а заразом напімненє для правительства, щоби оно глубше вглянуло в цїлу акцию еміґрацийну та здало собі справу з того, яка властиво цїль тої еміґрациї. Згадана ґазета довідуєсь іменно, що в Італиї істнує добре зорґанізована аґенция еміґрацийна, т.зв. Società brasiliana metropolitana, котра перейняла супротив републики бразилійскої зобовязанє в часї десятьох лїт випровадити з Европи до Бразилиї міліон католицких — специяльний ґуст — еміґрантів. Кождого року має переїхати до Бразилиї що найменше 100.000 штук— так треба говорити — людий. Европейцї мають бути для Бразилиї материялом на заселенє. Società brasiliana віднесла доси в справі сего довозу до Америки европейского материялу на заселенє найлїпші успіхи в Італиї. Але що сей інтерес переселюваня вже не рентує ся в Італиї то Società brasiliana звернула свою увагу послїдними часами на нашу державу, а іменно на Галичину, щоби предпринимати тут дальший вербунок людий. Інтерес має найлїпші виглядь на успіх. Всїлякими приманами уміли в населеню сїльскім всхідної Галичини защепити формальну горячку еміґрацийну і витворити собі такі условя, що в найблизших роках правильно 50.000 селян буде вивезених до Бразилиї. В самій Галичинї утворила ся філїя італїяньскої аґенциї еміґрацийної і она тепер доставляє потрібний материял людский до сеї відразливої торговлї людьми до Бразилиї. Вивезених роздають відтак між поодиноких fazendeiros, то єсть властителїв плянтаций бавовни і кави, та они стають формально невільниками. В 1894 р. вивезено до Бразилиї 1876 Галичан, а в тім числї 1520 селян. Теперішний рік викаже мабуть ще лїпші результати. Як тих людий в дорозї всїлякі аґенти і помічники висисають і луплять, про се можна би неодно розповісти.

Поминаю се, але маю право поспитати: Чи не сором для нашої держави, що як раз то наші австрийскі горожани, котрі мусять ставати в Америцї невільниками? Чи не крайна пора, з одної сторони спинити сю погану роботу, а з другої сторони найти средства, щоби положенє дрібного хлїбороба стало якось більше виносимим?

Лїберальні добутки суть певно великими добутками і ми всї се розуміємо. Але вільні пролетариї не суть найлїпшими підпорами державы і социяльного ладу. Сим мементо кінчу

---

13)

ЧИМ ЛЮДИ ЖИВІ.

(Ґіґієнічно-культурна розвідка).

III.

Як довго може чоловік жити без їди? — Що то єсть голод? — Причина піяньства в нашім народї і що робити против неї. — Смерть голодова і голодовий тифус. — Постники і жеруни. — Вовчий голод. — Піст і голодова курация.—Оґида страви.— Поживна вартість поодиноких страв. — Набіл, мясо і мучні страви.

(Дальше).

Поживна вартість страви зависить від материялу з якого она зроблена і від того як она зроблена. Материял може бути навіть дуже добрий і поживний, але скоро страва з него зле зроблена, то стаєсь не поживна а навіть і шкідлива здоровлю. Не весь той материял який служить людем взагалї за поживу, уживає ся на прилагодженє страв. Впрочім, як то пізнїше побачимо не всюди роблять однакові страви і з однакового материялу. Головним, і майже всюди загально уживаним материялом на страви суть: набіл, мясо і ті ростинні продукти, котрі нам дають муку, взглядно доставляють в страві нашому тїлу мучицї, з котрої опісля робить ся цукор. Пригляньмо-ж ся насамперед поживній вартости сих материялів.

До набілу зачисляємо молоко, масло, сир, а звичайно також і яйця.

Молоко— то ніби біла кров, бо склад его єсть майже такий самий як і крови. Матерне молоко єсть найпершою поживою чоловіка і его не можна нїчим иншим заступити, а коли би вже прийшло ся добирати дитинї в перших днях его житя яке молоко, то ще найбільше надавалось би до того молоко від ослицї, бо оно що-до свого складу найбільше зближене до матерного молока. За поживу уживаємо молоко від коров, овець і кіз. Деякі народи уживають також молока кобилячого, ослячого, верблюжого, від дромедарів і ренів. Всї ті роди молока відріжняють ся від себе своїм складом. Молоко складає ся в головній части з води, котрої має в собі на 100 частий майже аж 90; прочі его части то: білковина, молочний цукор, соли, які знаходять ся в крови (н. пр. сіль кухонна і др.) і сировина, з котрої робить ся сир. В тій мішанинї з того всего плавають малесенькі, голим оком невидимі товставі кульочки, від котрих молоко набирає білої барви. Коли молоко стоїть в спокою, то ті кульочки збирають ся в верх молока, кажемо „молоко підсїдає ся“ і верх него творить ся сметанка. Ті кульочки складають ся з тоненьких міхурцїв, в котрих серединї єсть масло. Коли сметанку добре трясти або бити, то молочні кульочки в ній по найбільшій части пукають, збивають ся в грудочки і з них робить ся масло. Молоко, яке лишає ся по зробленю масла, називає ся маслянкою. Коли варити молоко то на нїм на верха робить ся „кожушок“ — єсть то білковина, котра скипає ся верх молока. Крім питомих собі частий складових має молоко иногдї ще й чужі творива в собі, котрі нераз надають ему неприятного смаку і запаху (н. пр. коли коло коров нечисто ходить ся і дійок перед доєнєм не обмиває ся).

Поодинокі роди молока відріжняють ся від себе своїм складом. Коровяче молоко має на 100 частий до 89 частий води, 3 до 5 частий молочного цукру, 3 до 4 части сировини, 3 до 5 частий товщу і дрібку соли. Овече молоко має 85 частий води і менше масла та сировини а більше молочного цукру як коровяче молоко. Козяче молоко має тілько масла й сировини що й коровяче молоко, але значно більше молочного цукру; осляче молоко, 90 частий води, значно менше сировини і масла як коровяче, але далеко більше молочного цукру; кобиляче молоко єсть дуже товсте і має богато цукру; верблюже молоко єсть так товсте що від того аж стає дуже густе і має смак гіркаво-солоний; ренове молоко єсть також дуже товсте і має смак лою. Жіноче молоко має менше води, як коровяче і єсть значно солодше від него; длятого коли має ся малевкі дїти плекати коровячим молоком, то треба его підпускати водою (розуміє ся, коли оно вже не підпущене, значить ся, коли его бере ся просто

і повтаряю зазив до теперішного правительства, щоби оно підчас осінної сесиї виступило перед вис. Палату в першій лінії з проєктами законів, котрі змагали би до піднесеня нашого рільництва взагалї, а дрібної посїлости земельної специяльно. Средства до того лежать під руками. Рільництву треба з одної сторони облекшити тягари, а з другої сторони для піддвигненя треба утворати відповідні інституциї.

А тепер позвольте менї перейти в короткости на вчерашні вискази одного бесїдника з лївиці. Пос. Дец старав ся вчера всїми силами пересьвідчити вис. Палату, що в нашій половинї держави Галичинї дасть першеньство під кождим взглядом перед всїми прочими краями і еї увзглядняє ся. Після его погляду, се увзглядненє лежало би в тім, що рілю Галичини оцінено після низшого доходу катастрального, анїж в других краях. Не перечу сего, але заразом знаю, що згадану оцінку доконшили не наші товариші, котрих численні імена він вчера навів і на котрих звалив всю вину, — лиш що оцінку рілї в кождім краю переводили специяльні комісиї, котрі не могли підпадати під нічий вплив, бо мусїли переводити сю оцінку після певних приписаних постанов, та що се були ц. к. урядники а не автономічні інституциї, отже сей закид цїлком безосновний. Але коли помимо того пос. Дец обставав би при своїм пересьвідченю, то я готов предложити ему заміну. Я запрошую его до Галичини, най переселить ся до нас і стане у нас селянином. Я певний того, що він по роцї не лиш схоче вернути, але що він може буде тужити за Бразилїєю. (Браво).

Перегляд полїтичний.

Бувший міністер фінансів др. Пленер виголосив вчера в Хебі перед своїми виборцями полїтичну бесїду, в котрій доказував, що лївиця вже від 1890 р. старала ся о то, щоби стати партиєю правительственною. Що-до справи цилейскої, то лївиця не думала зразу робити з неї квестию кабінетову і була би мимо ухваленя позициї на цилейску ґімназию словіньску, остала ся в коаліциї як би не аґітация з боку. Та аґітация спонукала лївицю до виступленя з коаліциї. Але не єсть виключена можливість, що прийде знову до коаліциї. Дальше доказував др. Пленер, що він особисто старав ся о то, щоби на поли национальнім прийшло до порозуміня. Що-до реформи виборчої то єсть др. Пленер тої гадки, що було би найлїпше удержати дотеперішний стан посїданя і завести лиш пяту курию виборчу. Дальше вичисляв бесїдник все то, що зробив будучи міністром фінансів і сказав наконець, що приймає тепер високий уряд лиш длятого, щоби не дармувати.

Молодоческий посол др. Шаманек зложив свій мандат до Ради державної і постановив усунути ся зовсім від житя полїтичного. Так само заявив і ґр. Франц Коронїнї, що рішучо постановив собі не брати участи в житю полїтичнім.

Pol. Corr. потверджає вість, що Є. Ексц. Впреосьв. Митрополит др. Сембратович знаходить ся межи тими князями церкви, котрі на найближшім консистори мають бути іменовані кардиналами. Але число маючих бути на тім консистори іменованих кардиналів виносить всего сім до вісім, а межи тим єсть кількох апостольских нунциїв, епископів всїляких держав і пралатів Куриї, то не виключена можливість, що іменованє Є. Ексц. дра Сембратовича буде відложене аж на пізвійший консистор.

Урядово сконстатовано, що майно Стамболова виносить 260.000 франків (130.000 зр.) а на то єсть 180.000 фр. (90.000 зр.) довгу. Отже родинї Стамболова лишить ся всего ледви кільканайцять тисячів. Із сего показує ся, що неправдивою була вість, ширена противниками погибшого, мов би він за час свого урядованя нажив величезного маєтку. Родина Стамболова з обави перед своїми ворогами має переселити ся до Румунії.

Бельґійска полїция сконстатувала, що братя Туфекчієви, котрих уважають за убийників Стамболова перебували перед кількома місяцями в Лїттиху, де їх перебуваючі там другі Болгари уважали за убийників Вулковича і Белчева. По тих убийствах мали втечи до Бельґії і там укривали ся. Полїция бельґійска відослала зібраний материял болгарскому правительству.

Абесиньска депутация представляла ся оногди в таборі під Красним Селом головному командантови вел. кн. Володимирови і его жінцї. — Посольство абесиньске мало висказати бажане, щоби російскі промисловцї приходили до Абесинії і там закладали робітнї та малї фабрики. Нема сумнїву, що Росия думає при помочи Абесинії виробити собі вплива в краях над Червоним морем, щоби відтак не лиш Італїянцям але й Анґлїйцям при помочи египетскої справи і при помочи Франциї станути на перешкодї в їх інтересах.

Новинки.

Львів дня 26 липня 1895.

— **Іспитова комісия** для учителїв шкіл народних в Самборі подає до відомости, що кваліфікацийний іспит в речинци вересневім 1895 для учителїв і учительок народних розпічне ся дня 9 вересня с. р. Подаваня, заосмотрені приписаними сьвідоцтвами, з поданем житєписи, виказом перечитаних підручників і поданем послїдної почти, треба вносити на руки окружних рад шкільних до іспитової комісиї, за посередництвом ц. к. дирекциї учительскої семинариї в Самборі до кінця серпня с. р.

— **Доповняючий вибір** одного члена Ради повітової в Заліщиках, з ґрупи сїльских громад, розписаний на день 23 серпня с. р., одного члена з ґрупи громад міских на день 26 серпня с. р., а одного члена з ґрупи більшої посїлости на день 28 серпня с. р.

— **Огні.** Дня 22 с. м. погоріло в місточку Журові, рогатиньского повіта 22 загород селяньских. Між иншими згорів також римо-католицкий костїл. Шкода поки-що не обчислена.

— **В справі достави шутру.** В урядовій ґазетї львівскій оголошено оферту на доставу шутру товченого і рафованого, котрий ц. к. Дирекция зелїзниць державних у Львові в роцї 1896 буде потребовати. Оферти на приписаних друках можна вносити найпізнїйше до 12 години 9 н. ст. серпня с. р. до ц. к. Дирекциї руху у Львові. — Дирекция руху зелїзниць державних у Львові.

— **Почетне горожаньство** надала рада громадска міста Манастириск п. Ем. Шутлеви бучацкому старості і п. Филяретови Сембратовичеви, радникови краєвого суду в Тернополи, бувшому начальникови суду повітового в Манастирисках.

— **Незвичайний випадок смерти** займає судові власти в Добромили. Іменно в селї Мигова найдено на високій черешни 21-лїтного Шулима Фухса, неживого, повішеного за ноги. Заряджено слїдство.

— **Зловлені арештанти.** З львівского карного заведеня утїк був дня 12 с. м. Андрій Га-

---

від корови а не купує ся на торзї) і додавати молочного цукру.

Коли молоко довший час постоїть на воздусї, то до него налїгають із воздуха грибки, котрі відтак роблять то, що молоко кисне, значить ся, з молочного цукру в нїм робить ся молочний квас; в молоцї тогди підсїдає ся сировина і білковина, з котрих робить ся ґаляретувата маса звана кисляком, а від неї відділяє ся зеленава вода звана сироваткою. Кисляк той ловить в себе також і кульочки маслові. Через студжінь і варенє можна не допустити молоко до того, щоби оно кисло. Але скоро до солодкого сьвіжого молока дістане ся хоч би лиш дуже маленька одробинка скислого молока, то оно все також скисне. Длятого то треба дуже добре вимивати і випарювати судину, в котрій держить ся молоко, а особливо ті фляшчинки, котрими кормить ся дїти.

З молока, в котрім дуже богато цукру молочного, як н. пр. в кобилячім молоцї, можна робити напиток, в котрім єсть алькоголь подібно як в горівцї або пиві. Татари роблять з кобилячого молока „кумис“, напиток смачний, холодячий, в котрім, що правда, єсть менше поживних частий як в молоцї, але за то єсть вуглевий квас (вуглева кислота) і алькоголь, через що він дає ся більше і частїйше пити. Кумису уживають длятого яко лїку в недугах, в котрих роходить ся о то, щоби чоловік добре відживляв ся. Ту саму, ба ще лїпшу службу робило би й звичайне молоко, але чоловік по довшім часї згидить собі его і не може вже пити, а кумис пє ся завсїгди охотно. На Кавказї роблять знов з кровячого молока „кефір“ через додаванє до него грибків званих кефіром. Молоко робить ся тогди густе і має в собі богато вуглевого квасу (подібно як содова вода). Кефір єсть приятним холодячим та поживним напитком і уживає ся для того також яко лїк. Перед кількома роками був кефір дуже в модї у Львові; тепер якось про него не чувати.

Щоби молоко борзо не кисло, найлїпше держати его лїтом в пивницях, а коли ще можна, то й в ледї. По домах як в містї, де молоко держить ся лиш з одного дня на другий добре єсть додати до него на одну лїтру соди на кінчик ножа. Дивний забобон єсть в нашім народї: вечером не хоче ніяка господиня дати з хати молока не посоливши его. Чи би в тім забобонї крило ся спостереженє, що посолене молоко не так борзо кисне? — Ледви.

Щоби молоко можна ще довше як звичайно удержати в незмінене́м станї, а при тім і вільним від всїляких нездорових і заразливих зародків, придумано кілька способів. Сьвіже молоко наливають у фляшки або бляшані коробки і варять в них его, а відтак замикають так щільно, щоби до него воздух не міг дістати ся. Через варенє згинуть в молоцї всїлякі шкідливі зародки і таке молоко називає ся тогди стерилїзоване. Професор в Монахові Сокслет придумав окремий прилад, при помочи котрого можна молоко на поживу для маленьких дїтий робити зовсїм нешкідливим. Показало ся бо, що особливо маленькі дїти можуть набавити ся через молоко дуже тяжких недуг. На корови приходить нераз хороба подібна до тої, котра у людий стаєсь причиною сухіт (туберкулїв). Коли дитина з молоком від такої корови випе й зародки хороби, то занедужує також і умирає. З молоком переносить ся й зараза таких недуг, як н. пр. тифус. Коли молоко стоїть в хатї, де лежить недужий на тифус, то заразливі зародки тифусові можуть дістати ся до молока, а з ним і до тїла здорового чоловіка. То само може бути, коли корову недужого доїть особа, що обходить недужого на тифус. З того виходить наука, що не треба купувати і уживати молока з тих сторін, де прокинесь якась пошесть або заразлива недуга, а на всякий случай треба молоко аж переварити і тогди его споживати. Буває навіть і так, що сама паша звірят, даючих нам молоко, може через то молоко викликувати в чоловіцї недугу. Молоко від корів, що годують ся брагою, буряками і бараболями єсть шкідливе для малих дїтий, а так само і молоко від корів, що переходять з сухої пашї на зелену. Звістно також, що коли корова спасе полин, то молоко еї стає гіркаве. Тим способом можуть до молока дістати ся через пашу й шкідливі для чоловіка части ростинні. В Римі спостережено одного разу, що кількох людий занедужало відразу так, як коли-б на холєру. Показало ся опісля, що они пили молоко від кози, котра спасла ростину, звану пізноцьвітом осїнним, котра може чоловіка отроїти.

Поживність молока зависить від скількости в нїм сировини і масла. Чим більше в нїм сировини і масла, тим оно поживнїйше; незбиране молоко очевидно поживнїйше, як збиране. Але за то противно: чим більше в молоцї сировини і масла, тим оно нестравнїйше. Виходить з того, що збиране молоко єсть стравнїйше, але менше поживне. В жолудку вурдить ся молоко від квасу жолудкового і збиває ся в більші або менші грудки, котрі після того,

латовский. Полиция вислідила его 21 с. м. і відставила назад до вязниці. — Так само вислідила жандармерия в Бортниках дня 23 с. м. Михайла Хшонща, котрий — як ми доносили — утік 19 с. м. з роботи при цегольни Найвонера коло Львова.

— Загальний страйк робітників в Перемишли. Як доходять вісти — в понеділок рано по богослуженю в костелі Францисканів і по зборах під голим небом почало страйкувати в Перемишли 4000 робітників. Перші перестали робити млинарі в млині Френкля, Лязаруса і спілки. Рано зібралось там до 100 робітників, котрі робили звичайно від години 6-ої рано до 6-ої вечером і заявили інспекторови млина, що перестають робити. Інспектр візвав нічних робітників, щоби тимчасом робили дальше, але они не послухали его, і прилучили ся до денних робітників. Около 6 ої години вечером прийшло до 80 робітників перед млин уважати, щоби деякі не пішли до роботи. Мимо того 10 робітників почало робити. З того почалась суперечка й бійка між робітниками в млині а стоячими на дворі; доперва полиция угихомирила і притім трех арештувала. Ві второк рано міхоноси почали вже робити. Млина стереже компанія 9-го полку піхоти з капітаном Єлінеком і 6 уоружених вояків полициї з официялом полициї Костшевским. Рівночасно, в понеділок рано застрайкувало 2000 робітників будівляних і 1000 теслів та столярів. Они жадають 10 годин праці і підвисшения платні. На стациї зелізничій прийшло до сварні між страйкуючими а кількома теслями, котрі не прилучились до страйку. Полиция двох людий арештувала. Ві второк на стациї не робив уже нікто. Стациї зелізничої сторожить дві компанії 45-го і одна компанія 58-го полку піхоти, а також відділ уланів і полиция. Малярі прилучили ся до робітників будівляних. Також перестало робити 600 селян при шутрівці на зелізници і при будові моста державного; при мості робить лише 20 каменярів, а стереже їх відділ войска 45-го полку піхоти. По місті розложені відділи войска.

— Народні школи в Чернівцях. В народній школі в Чернівцях при улици Семигородскій було 1894/5 року шкільного 827 хлопців. З тих було 314 римо католиків, 5 вірмено-кат., 149 православних, 16 протестантів і 235 жидів. Після народности було 361 Німців, 203 Поляків, 172 Русинів, 81 Волохів і 10 Чехів — В народній школі на передмістю Клокічка було в минувшім році 183 хлопців і 147 дівчат. Після віроісповіданя було: 176 православних, 45 римо-кат., 56 греко-кат., 1 протестант і 52 жиди, а після народности 148 Волохів, 82 Русинів, 70 Німців, 28 Поляків і 1 Чех.

— Великий хмаролом навістив дня 24 с. м. о 6-ій годині пополудни місто Чернівці. В часі хмаролома погиб робітник Тодір Мадяньский в каналі, де працював і де его залила вода.

— Катастрофа на мори. Про затоплене італіяньского корабля „Мария“ коло Дженови, о чім була у нас згадка в телеграмах, надходять такі близші вісти: Корабель „Мария“ їхав з Наполі в полуднетій Італії до Дженови і віз на своім покладі 173 еміґрантів, самих Італіянців. О годині $1\frac{1}{2}$ в ночи, коли всі подорожні спали, стрітив ся корабель з другим італіяньским пароходом „Ортіджія“, коло острова Тіно, недалеко пристани Специї. Стріча наступила так несподівано, що кораблі вже не могли розминути ся і „Ортіджія“ вбила ся передом в „Марию“ на 6 метрів глубоко, так, що майже розтяла еї на половину. Наслідки удару були страшні. Корабель подав ся і за три мінути щез під водою. О ратованю нещастних подорожних не можна було й думати, бо заки моряки з „Ортіджії“ спустили ратункові човна, покрили вже филї місце нещастя. З усіх подорожних і моряків „Марий“ уратовано ледве 42 осіб: 28 еміґрантів і 14 моряків. Всі прочі погибли: 145 подорожних і 3 моряки. Уратовані оповідають о страшних сценах, які діяли ся, коли корабель потапав. З одної родини, що складала ся з сімох осіб, уратовано одну 8-літну дитину. Катастрофа викликала глубоке співчуте в цілій Італії.

— Довгий сон. До Копенгаги приїхала дня 30 червня с. р. з Америки молода дівчина, котра від 16 червня, т. е. від коли виїхала з Нового Йорку спала без перерви. По дорозі мусїли її поживу вливати, бо инакше була би згинула з голоду. В Копенгазі віддали еї до шпиталю і там спала она дальше. Параз пробудила ся, а слуга завдала їй в тій хвили кілька питань. Але дівчина не відповідала і тому слуга подала їй табличку, на котрій она написала: „Я випила отрую“... Зараз таки впала на подушку і спала дальше. Аж по третім тижни она встала здорова, як би їй нічого не стало ся.

— Чи діти можуть уживати біцикля? З огляду на розширене уподобане до їзди біциклями, не буде від річи звернути увагу родичів на те, що й той звичай, так користний під богато взглядами для здоровля, має й свої шкідливі прикмети, як впрочім кожда річ на сьвіті. Берлиньский лікар др. Вінклер підносить власне сю справу і рішучо спротивляє ся уживаню біцикля дїтьми, бо молоді кости тим наражає ся на різні збочення, именно на скривлене хребта; а надто їзда на біциклю викликує, особливо в молодім віці, забурення в серцю. Коли-ж любителі біцикля помимо того не схотїли би відмовити своїм дітям тої приємности, то повинні пильно уважати, щоби тягар сталевого колеса був докладно відповідний силам дитини, а сїдедце мягке і вигідне, щоби дитина не сиділа на нім криво.

— Плаваючий театр будує в Росиї на Волзї одно акцийне товариство. На великім, в спосіб американьский збудованім корабли стане сцена на 100 людий, саля реставрацийна, гардероба, комнати для артистів і для бюр адмінїстрациї. Плинучи на Волзї театр буде задержувати ся близько міст побережних, де нема театру. Заанґажовано вже труну драматичну росийску і французку оперетку. Підприємством управляє якийсь Страпанов.

Господарство, промисл і торговля.

Рух особовий і товаровий на зелізницях державних. Після послїдного виказу ґенер. дирекциї зелізниць державних перевезено в місяци червни с. р. на всїх шляхах власних і зістаючих під управою зелізниць державних загалом 4,691.175 осіб, а 1,915.269 тон товарів. Дохід з перевозу осіб і пакунків приніс 2,661.718 зр., а з перевозу товарів 5,108.242 зр., загалом 7,769.960 зр. В порівнаню з місяцем червнем 1893-ого року дохід в сім році виказує 511.251 зр. звижки.

Телеграми.

Відень 26 липня. Палата панів ухвалила вчера закон фінансовий і по тім закрито офіцияльно теперішну сесию Ради державної.

Білград 26 липня. Сербска праса протестує против заявленя болгарского президента міністрів, мов би то сербскі студенти мали викликати розрухи підчас похорону Стамболова. — Турецкі войска розбили македоньских ворохобників і змусили їх втікати до Болгариї.

Петербург 26 липня. Болгарску депутацию принимав в Москві ґен.-ґубернатор вел. кн. Сергій.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1895, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·	4·55	10·25	6·45	—
Підволочиск	—	1·56	5·46	—	9·50	10·20	—
Підвол. з Підзам.	—	2·10	6·	—	10·14	10·44	—
Черновець	6·15	—	—	10·30	2·40	—	—
Черновець що понеділка	—	—	—	10·35	—	—	—
Стрия	—	—	—	5·25	9·33	—	7·38
Сколього і Стрия	—	—	—	—	—	3·00	—
Белзця				9·15	7·10		

Приходять з

Кракова	1·22	5·10	8·40	7·00	9·06	9·00	—
Підволочиск	2·25	10·00	—	8·25	5·00	—	—
Підвол. з Підзам.	2·13	9·44	—	8·12	4·33	—	—
Черновець	9·50	—	—	1·32	7·37	—	—
Черновець що понеділка	—	—	—	6·17	—	—	—
Стрия	—	—	—	12·05	8·10	1·42	—
Сколього і Стрия	—	—	—	9·16	—	—	—
Белзця				8·00	4·40		

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

яка есть сировина, бувають мякші або тверді. Коли ті грудки суть великі, тверді і богато в них масла, то квас желудковий, котрий есть воднистий, не може їх так легко і борзо розпустити — они стають ся трудно стравними. Молока не треба длятого богато від разу пити, лиш по трошки, а при тім кусати й хліба або булки; кусники хліба й булки змішують ся тогди з молоком і не допускають, щоби оно, коли вурдить ся в желудку, збивало ся в більші грудки.

Виходить з того, що молоко, головно коровяче, як з одної сторони може бути дуже поживне, так з другої і трудно стравне, а на слабий желудок навіть і зовсім не стравне. Длятого то недужим не в кождій недузї можна давати молока. Коли ж розходить ся о то, щоби чоловік н. пр. малокровний добре віджив ся, то молоко для него єсть найліпшим ліком, бо з него робить ся богато здорової крови. Суть навіть недуги, в котрих хиба ще лиш одно молоко може чоловікови помагати і бодай трохи довше удержати при житю. Буває то особливо в недузї нирковій, званій хоробою Брайта, при котрій в наслідок запаленя нирок виходить з чоловіка з мочию дуже богато білковини. В сій хоробі треба додавати тїлу як найбільше і як найлекше приступної для тїла білковини, а то можна лиш при помочи молока. Длятого то занедужавших на хоробу Брайта лічать або бодай удержують довше при житю молочною курациею: кажуть пити як найбільше молока, особливо же маслянки.

Добре молоко пізнати по тім коли оно есть жовтаво-біле, а не синаво-біле, бо тогди вже знак, що оно або підпущене водою, що буває найчастійше, або худе і мало поживне; межи пальцями повинно дати ся почути товстим. Капля з него, пущена на чисту воду, повинна іти на спід, а пущена на поготь неповинна розпливати ся, лиш утворити півкулю. Смак его повинен бути солодкий, запах приятний, а при вареню повинен робити ся на нім грубий кожушок. Чим більше масла в молоці, тим більше оно жовтаве, тим грубша верства сметанки підсїдає ся на нім. Молоко фальшують дуже часто тим, що підпущують его водою нераз пів на пів. Хто хоче то видїти, може мабуть найлїпше побачити у Львові; потребує лиш раненько станути недалеко воза, на котрім жид молочар привіз в бочівках молоко до міста; він его підпустив водою вже дома, але ще й в місті коли єму не стає до міри, підпускає та бовтає ще більше. Щоби молоко було густїйше, то домішують до него або муки або крохмалю. В той спосіб фальшують ще більше квасну сметану; она тогди дуже борзо бухтїє і стає неприятно остро квасна і аж гіркава. Замість кожушка з солодкої сметанки люблять по декотрих каварнях бити піну з білка і подавати верх білої кави в склянці. То ще був би найневиннїйший спосіб фальшованя сметанки, а хто волїє піну замість сметанки, нехай здоров видихає.

(Дальше буде).

І Н С Е Р А Т И.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.